СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLIX. Ч. 23. Джерзі Сити, Н. Дж., четвер, 30-го січня 1941. No. 23. Jersey City, N. J., Thursday, January 30, 1941. VOL. XLIX.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свобода": BErgen 4-0237. 4-0807. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ЗАХОДИ ГАЛИФЕКСА, ЩОБ АМЕРИКА НЕ ПРОДАВАЛА СОВЄТАМ ПРОДУКТІВ

ВАШИНГТОН. — Новий британський амбасадор лорд Галифекс мав побачення з секретарем стейту Корделом Голем і з підсекретарем Сомнером Велесом, котрий довший час переговорював з Совєтами і навіть згодився на те, щоб знести моральне ембарго на Совєти. Галифекс доказував, що Совєти купують в Америці ріжні продукти, потрібні для ведення війни й опісля перепродують їх Німеччині. А коли навіть вони американські продукти самі зуживають, то на місце вони продають Німеччині ті продукти, які самі вироблять і які були призначені для домашньої консумції. Галифекс заявив, що Велика Британія є досить занепокоєна тою дірою в британській бльокаді, яку викликують Совєти, а яким нехотячи помагає Америка, продаючи їм воєнні продукти. Секретар Кордел Гол відповів, що знесення морального ембарга мало виключно психологічний характер, а не практичний. Тим Америка хотіла задемонструвати, що не має супроти Совєтів якихось спеціяльних упереджень. Але продажа і вивіз продуктів, говорив Гол, далі спочиває під стислою контролею уряду і без дозволу Совєти не можуть нічого вивезти.

БОРОТЬБА З КОМУНІЗМОМ У МІСЬКИХ УСТАНОВАХ.

НЮ ЙОРК. — Голова департаменту добродійної помочи в міській адміністрації Ню Йорку, Годсон, повідомив комісара інвестиґацій, Вилієма Гарляна, що він засадничо вітає його заходи, щоб провірити, чи в його департаменті знаходиться велике число комуністів? Бо одна з урядниць зґаданого комітету, пані Сталь, заскаржила зґаданий департамент до суду за викинення її з праці і подала як причину це, що вона неприхильно відносилась до комунізму і тому її усунули. Вона далі говорила, що в заряді цього департаменту служить 600 комуністів, а двох на вищих посадах. Останніх вона назвала по імени: Перл Цімерман і Кора Лайберман. Годсон говорив, що справді є комуністична група в його департаменті, але не в такій скількости, як це подала пані Сталь. Він теж говорив, що паню Сталь викинено з праці не за її ворожість до комунізму, тільки тому, що вона була несправною робітницею.

ОБОРОНЦІ КОМУНІЗМУ.

ОЛБАНІ. — Асемблимен Ціммер, якого до стейтової леґіслятури вибрала так звана „партія праці", вніс у леґіслятурі законопроект, на основі якого заборонено судовим властям змушувати юнійних урядовців видавати список юнійних членів. Зробив це зґаданий асемблимен у звязку з недавним судовим примусом, на основі якого заряд учительської юнії, просяклої комунізмом, мусів видати список своїх членів стейтовому комітетови, що досліджує комунізм по школах.

ПЕРЕСТОРОГА РОБІТНИКАМ У ФАБРИКАХ.

НЮ ЙОРК. — Робітники, затруднені в летунських фабриках на Лонґ Айленді, дістали від заряду перестороґу, щоб не молили язиками, коли знаходяться поза роботою і щоб не говорили прилюдно про те, що діється в фабриці. Бо це дуже легко можуть підслухати непокликані люди і може донестись до ух шпигунів.

ВСЕ ДЛЯ БОЄВОЇ ГОТОВОСТИ.

НЮ ЙОРК. — На зїзді прихильників контролі уродин бесідники і бесідниці висловлювали думку, що Америці не потрібно великої маси вояків, тільки доброго ґатунку вояків. А тому лиш ті родичі повинні приводити на світ дітей, які мають добрі фізичні і духові прикмети, та живуть серед потрібних для виховання дітей обставин.

НАСЕЛЕННЯ СТАРІЄТЬСЯ.

ВАШИНГТОН. — Статистичне бюро стверджує, що ціле американське населення старіється, себто, в низу нарастає менше людей, а ті що в верху переходять до чимраз то старшого віку. Середина літ тепер знаходиться в 28 літах. А десять літ тому та середина знаходилась в 26 літах. Зате число людей в віці 65 і більше підскочило вгору, з шість і пів міліона, до вісім і пів міліона. Але є радісна вістка для дівчат: надвишка жінок в порівнанні до чоловіків змаліла так, що тепер є майже стільки само чоловіків, що жінок. На сто і одну жінку припадає сто чоловіків.

ПОМЕР ВІДОМИЙ АТЛЕТ.

НЮ ЙОРК. — Тут помер в досить ранньому віці, бо 64 році життя, поліційний інспектор Метю МекҐрат, який відзначався величезною силою і багато разів здобув на Олімпійських іґрищах рекорди в киданні тягарів.

БЕЗ АМЕРИКАНСЬКОЇ ПОМОЧИ БРИТАНІЯ НЕ МОЖЕ БОРОТИСЬ, КАЖЕ МОРҐЕНТАВ

Секретар Морґентав перед конґресовим комітетом заграничних справ сказав, що без американської помочи Велика Британія не може далі боротись і буде змушена перервати дальшу війну, очевидно на услівях ворога. Також дальше платити ґотівкою за американські воєнні продукти Британія не є в стані тому, що всі свої гроші резерви в Америці вона вже вичерпала. Ось тепер їде до Америки англійський фінансовий представник, який має припоручення випродати в Америці всі цінні папери, що є тепер в посіданні англійських громадян і за одержані доляри позаплачувати ті воєнні замовлення, які вже дотепер Англія тут поробила. Після того вона мусить тут припинити дальші замовлення, хіба Америка піде їй на зустріч і дасть їй воєнні продукти даром, чи їх позичить. Та в тій цілі треба для президента спеціяльних прав, передбачених в законопроекті, що носить конґресове число 1776. В руках конґресу спочиває тепер чи Америка буде далі давати поміч Англії, і чи Англія буде далі продовжати війну, говорив Морґентав.

НІМЦІ ПЛЯНУЮТЬ НА АНГЛІЮ ВЕЛИЧЕЗНИЙ НАЇЗД

Перед конґресовим комітетом заграничних справ зізнавав шеф штабу американської армії, ґенерал Маршал і сказав, що впродовж наступних кілька тижнів німці розпічнуть свій давно заповіджений наступ на Англію. Це буде найбільша битва, яку знає історія. В ній візьмуть участь всі можливі німецькі сили в літаках, кораблях і піхоті. Німці пустять до битви 18,000 літаків. Всіх боєвих літаків німці нині мають 36,000, говорив ґен. Маршал. Та половину вони задержать в дома, як резерви. В гру підуть також повзи і після всякої правдоподібности ґази, та інша, досі незнана зброя. Те саме буде з боку Англії. Ґен. Маршал говорив, що Англія має всі можливости вийти переможною з цеї битви. Але Америка мусить їй дати тепер, якнайскорше, всяку можливу поміч. Запитаний, чи Англія може виграти цю битву без американської помочи, ґенерал відповів, що це дуже резиковне.

„ЕМПРЕС ОФ АВСТРЕЛІЯ" НЕ ЗАТОПЛЕНА, ЯК БУЛО ПРОГОЛОШЕНО

Британський воєнний комунікат заперечує розісланi по світі вісти про те, що німецька субмарина сторпедувала британський корабель „Емпрес оф Австреля", що то тепер служить до перевозу війська. Корабель є в одній з африканських пристаней. Радіові благання про допомогу і торпедування вважають німецьким підступом. Звідомлення уже подає, що того тижня піднеслося число затоплених британських кораблів. В минулім тижні спричинена таким чином шкода виносила 58,212 тон, що свідчить, що німці знову посилили акцію на морі.

„ВІЛЬНІ ФРАНЦУЗИ" МАЮТЬ ДОБРІ УСПІХИ В АФРИЦІ

Італійська армія в Лібії знайдеться скоро в дуже небезпечному положенню і готова бути цілком зліквідована. З одного боку британці наступають на Дерну вздовж морського побережа над Середземним морем. З другого боку наступають знад Нілю, де стоїть армія ґен. Вейвела. Знову з полудня іде армія „вільних французів", що зорганізувала себе в глибині Афрки і перейшла 825 миль через гарячі піски Сагари, а тепер ввійшла в саме серце італійської Лібії, розбивши італійські частини, що були нагромаджені в оазі Мурзук. „Вільні французи" віддалені тепер від Середземного моря всього 475 миль. Вістку про цю французьку перемогу передав через радіо ґенерал Жорж Катру, що був передше ґенеральним ґубернатором Французького Індо-Китаю, а тепер служить під командою ґенерала де Ґоля, що зорганізував армію „вільних французів".

В АЛЬБАНІЇ ІТАЛІЙЦІ СПИНИЛИ ОФЕНЗИВУ

Американські кореспонденти доносять з Атен, що вже від двох днів нічого не чути про італійську контрофензиву, що її вели італійські війська цілий тиждень, але без успіху. Далі подають, що Італія надсилає далі щораз нові сили, з чого заключають, що італійці зачнуть знову наступ.

ДЕ ЗГИНУЛО ДВОЄ ЛЮДЕЙ. — Недалеко коло летниска в Ст. Луйсі розбився літак. Згинули 2 пасажири, а 12 інших було ранених.

АНҐЛЬО - АМЕРИКАНСЬКИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ ФРОНТ ПРОТИ ДЕРЖАВ „ОСІ"

ЛОНДОН. — Американські кореспонденти, що пишуть з Лондону, подають, що як в Лондоні так і в Вашинґтоні ведуться тепер переговори, щоб створити одну тісну анґльо-американську економічну спілку, звернену проти Німеччини, Італії й Японії, а в дальшу чергу і проти СССР. Про Совєти іде мова тільки в тому напрямі, щоб обмежити їхні закупна бавовни, міди, мосяжу, ґазоліни та машин до верчення нафти, що то їх вивозять з Америки до Владивостоку ніби для совєтського вжитку. В Лондоні кажуть, що ці закупна допомагають Німеччині, бо Совєти доставляють Німеччині свої продукти чи матеріяли, а свої потреби заспокоюють в Злучених Державах. Далі іде про те, щоб замкнути воюючим державам їхні фонди в банках. Англія переконана, що Совєти закуповують товари в Америці за гроші, що є зложені в банках Злучених Державах Німеччиною. Далі іде Британії ще про те, щоб вона могла контролювати з острова Тринідад незаконну морську торговлю. І тому вона хотілаб дістати дозвіл на морську базу в Тринідаді, щоб контролювати контрабанду, ведену японськими, норвезькими, юґославськими і совєтськими кораблями через Панамський канал. Далі іде ще про контролю острова Мартиніки, звідки іде торговля з французькими пристанями, а товари, як кажуть, забирають держави „осі". Усе те, кажуть в Англії, мусить бути усунене. А воно станеться тоді, коли Злучені Держави возьмуть повну участь в економічній війні Великої Британії з державами „осі" і тими, що „вісь" спомагають.

РУМУНІЯ СХИЛЯЄТЬСЯ ЩЕ БІЛЬШЕ ДО „ОСІ".

БУКАРЕШТ. — Юнайтед Прес доносить, що ґен. Антонеску, що забрав тепер цілу власть, переводить „чистку" в Залізній Ґвардії, себто ставить перед суд сотні тих членів Ґвардії, що були в повстанню. Більшість їх буде засуджена на смерть воєнним судом і зараз розстріляна. Разом з тим Антонеску заповів, що Румунія буде далі працювати в „тісній кооперації з віссю Рим-Берлін".

СПРАВА СВОБОДИ ПРЕСИ В БРИТІЙСЬКІМ ПАРЛЯМЕНТІ.

ЛОНДОН. — В британськім парляменті заінтерпельовано уряд в справі завішення видавництва двох комуністичних часописів: „Дейлі Воркер" і „Ди Вік". Інтерпелянт заявив, що він не погоджується з тим, що пише комуністична преса, але є за свободу слова. Далі зазначено, що комуністи не мають ніякого впливу в теперішньому часі, коли то британці борються за своє життя. Уряд оправдував заборону тим, що писання зґаданих комуністичних органів мало на меті припинювати воєнну британську продукцію. Уряд звертав тим органам вже давно увагу, що цього робити не можна, але це не помагало. Справи не віддано до суду тому, що це булоб тривало задовго. При голосуванню 323 голосів було за те, щоб потвердити зарядження уряду. Проти того було всього 6 голосів.

СІКОРСКІ І БЕНЕШ.

ЛОНДОН. — Д-р Бенеш, голова чехословацького уряду на вигнанню, удекорував ґен. Сікорского, польського премієра на вигнанню, чеським воєнним хрестом за те, що зорґанізував польську армію на вигнанню, як теж на знак тісної дружби між Чехословаччиною і Польщею. Сталося це по дифиляді першої чеської бриґади, зорганізованої в Англії. У відповіди на те ґен. Сікорскі між іншим підкреслив те, що „ось та нова манифестація дружби і співпраці Польщі й Чехословаччини буде оцінена належито в першу чергу — в Америці".

ІТАЛІЙЦІ ПРОТЕСТУЮТЬ.

РИМ. — Юнайтед Прес доносить з Італії, що фашисти влаштували вуличні демонстрації в Міляно й в Турині, підчас яких кричали „Хай живе Ґітлер" і „Де є американські кореспонденти, щоб описали ту демонстрацію?" Це мало бути „відповіддю" на „брехні", що їх мала розіслати по світі „британська пропаґанда" про протинімецькі демонстрації в зґаданих містах. Відомости про такі бунти і арешти італійських офіцирів подано з Білгороду.

СТРІЛЯЛИ В ТРІЄСТІ ДО РОБІТНИКІВ.

БІЛГОРОД. — Подають телефоном з Білгороду до часопису „Ди Ню Йорк Таймс", що протинімецькі демонстрації таки відбувались в ріжних містах північної Італії. Ті самі добре поінформовані джерела ще подають, що фашистівська міліція стріляла в Трієсті до страйкуючих робітників, що працювали в варстатах Трієстенського Лльойду.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗВЯЗКИ ПОЧЕРЕЗ ОКЕАНИ

Відома американська журналістка Анна О'Гер МекКормик, пишучи оноді про відношення Америки до Европи, звертала увагу читачів „Ню Йорк Таймсу" на зростаючі звязки між Америкою й Анґлією та на ослаблення звязків між Америкою й іншими краями Европи.

Вона малює Европу як одну велику сцену, що колись була освітлена ясним світлом, а нині ціла потонула в темноті. Лишень десьнедесь блимає слабе світло, і ми знаємо про нього, що це Париж, Берлін, Рим, чи Стокгольм. Час від часу сцену освітлює ваграва від вибуху, як це було недавно з Букарештом, але скоро потім сцену знову обгорне непрозрима темнота.

Колиб ми захотіли прислухуватися голосам, то не багато вийдемо краще. З темноти почуємо перехрещуючіся голоси, але що саме ці голоси значать, буде важко вгадувати. Життя в Европі тратить для американця виразні черти, які воно мало до війни. Ми щораз менше знаємо, що там діється.

Виїмок у тому згляді становить Анґлія. „Ми знаємо досить добре," каже МекКормик, „що анґлійці думають й почувають. Цей край стоїть у тісних звязках з Британією. Хоча новинкарські донесення, радіові авдиції, постійна струя листів, ґазет, книжок, товарів, відвідувачів з місіями, що довозять їх до кожного промислового міста, ми є багато ближче до британійців, ніж ми були колинебудь давніше. Приїзд лорда Галифекса як члена воєнного кабінету на становищі королівського амбасадора, збирає коротко, як тісно ми звязані з тими островами на краю Европи та як щораз більше ми відходимо від Европи в тому напрямі".

Можна зовсім певно сказати, що пані МекКормик не мала зовсім на думці звязків Америки з краями на протилежному кінці Европи, з краями східної й південно-східної Европи, взагалі, та України, спеціяльно. Одначе, не хотячи вона загально зовсім слушно змалювала звязки між українською іміґрацією в Америці та її рідним краєм, Україною. Ці звязки, що від довшого вже часу були все доривочні, що часто відбувалися лише посередно, через европейську іміґрацію, від вибуху теперішньої війни, стали ще слабші. Ґазетярських донесень про Україну маємо дуже мало. На всій території України властиво нема ні одного чужинецького кореспондента. Радіові стації про Україну подають лише офіціяльні звідомлення, звичайно величання окупації й таке подібне. Листова переписка відбувається крізь руки цензорів. Ці очевидно не пропустять нічого, що противиться інтересам окупантів. Ґазети майже не приходять, то з причини цензур, то через непевність почтового перевозу. Книжки з України майже не доходять. Зрештою з відомих причин видавничий рух майже там зовсім припинений. Відвідувачів з рідного краю тепер не має.

Отсе є факти, що мусять мати без сумніву глибокий вплив на нашу іміґрацію в Америці.

КАНАДІЄЦЬ ПРО МИР

(Не буде мира на підставі переговорів, пише Ричардс).

Віддавна робляться старання, щоб закінчити теперішню европейську війну миром на підставі переговорів, цебто на підставі уступок з боку обидвох воюючих сторін. Кажуть, що за такий мир є Папа римський, а також соціялістично-робітничі кола лівого крила в Британії. За такий мир має бути теж і Гітлер, бо, як кажуть, він свідомий того, що лиш тим способом може врятувати Німеччину та Італію від повної поразки. Та канадійський журналіст П. М. Ричардс, доказує, що такий мир тепер неможливий. І подає на те причини.

Ричардс пише, що деякі часописи в Злучених Державах недавно тому писали, що теперішня війна може скоро і нагло скінчитесь на підставі переговорюваного мира. Згадані часописи, пишучи про такий мир, піддадуть гадку, що як В. Британія так і Німеччина мабуть відчувають те, що навіть полатаний мир є ліпший від протяжної і нерішеної війни, яка може принести економічну руїну обидвом сторонам. На гадку Ричардса, ті, що в такий спосіб говорять, не є приятелями Британії. Британія ніяким чином не може згодитись на „переговорюваний" мир, ні якийсь інший рід мира без повного розгрому Німеччини. За словами Ричардса, американські оборонці „переговорюваного" мира є пятиколюмністами, що працюють у користь Німеччини, ізоляціоністами, що вірять що це не заважує, коли Злучені Держави активно не заанґажовуються у війну, або бизнесменами, що зо страхом глядять на наслідки американського господарського стану, якщо війна буде задовго тягнутися.

Мир на підставі ведення переговорів під теперішню пору не міг би бути іншим як таким що залишив би під німецькою контролею краї, які вона тепер загарбала. В дійсности це означає цілу Европу і правдоподібно ріжні важні кольонії тих країв. Усі ці „невідступні товариші" Німеччини мусіли би в такий спосіб улаштувати свої економічні справи, щоб не суперничити з Німеччиною, але навпаки допомагати її економічному зростови та пануванню над світом. Вони були би лиш кормителями Німеччини. Щодо Британії, то вона була би відтята від торговлі з тими краями, або могла би вести лиш таку торговлю, на яку би дозволила їм Німеччина. Розуміється, що це створилоб неможливе положення для Британії, з її великим населенням, що залежне є від заграничної торговлі, не згадуючи вже про ті краї, що їх Німеччина підбила, а які Британія обіцяла звільнити.

Це створилоб майже неможливе положення і для Злучених Держав, які думають, що вони завжди мусять бути домінуючим чинником у світовій торговлі по причині нагромадженого багатства і величезних ресурсів. Гітлер міг би на це не зважати або і забрати ті багатства для себе, якщоб їх забажав. Без сумніву, що Злучені Держави, як демократія, що помагала Британії, найшлись би в дуже некориснім положенню в тім повоєннім світі, що був би контрольований Німеччиною, Злучені Держави підупали би під оглядом багатства і продуктивности серед таких обставин. Більший достаток, який обіцяв през. Рузвелт жителям, ставсяб неможливим.

Такий мир був би теж нічим більше ніж примирям. Він не усунув би конечности дальшого ведення зброєнь. Воюючі сторони продовжали би дальше виробляти воєнну муніцію з таким завзяттям, як це лиш можливе, а всі нормальні вимоги підпорядковували би воєнним вимогам. Їхні фінанси дальше були би в оплаканім стані, їхня продуктивна система падала би далі й далі, а світ щораз більше схилявся би до анархії.

Тому, твердить Ричардс, світ потребує привернення дійсного мира і то по можности якнайскорше. Але понад все інше, він потребує, щоб цей мир був таким миром, на котрім відбудова світа могла би дійсно опертися. А такий мир вимагає, щоб держави „осі" відреклися їхніх імперіялістичних стремлінь, та щоб таке відречення було переконуюче. А щоб вони було переконуюче, щоб ґарантії могли бути приняті, то дотеперішні провідники держав „осі" мусять бути усунені. У тім мирі треба буде відректися війни як іструменту державної політики. Признана мусить бути вимога: менше націоналізму, а більше інтернаціоналізму, щоб усунути штучні перешкоди для міжнародньої торговлі і заведення автоматично функціонуючої міжнародньої монетарної системи.

Осягнення того всього не можна надіятися в найближчій будучині. Німецький нарід не можна приневолити тепер повірити, що Гітлеризм не є успішний, коли він досі був успішний. Адольфа Гітлера треба вперед позбавити довіря, заки його можна буде позбутися, а це потягає за собою повалення Гітлеризму і розгром Німеччини. Німеччина мусить бути переможена цілковито і рішучо. Тим разом світ мусить бути певно забезпечений для демократії. Це зможе зробити Велика Британія сама зо своїми аліянтами, або можуть їй прийти з поміччю ще й Злучені Держави та приспішити цілу справу. Мир мусить опиратися на умовах, предложених народами, говорячими по анґлійськи, бо лиш ті народи попровадять світ до реконструкції і заґарантують його будучу забезпеку.

НАУКА З „БАЛКАНІЗАЦІЇ" РУМУНІЇ

Колишній маршал Польщі Йосиф Пілсудскі звик був говорити, що він ніколи не допустить до „балканізації" Польщі. Під словом „балканізація" розумів безнастанний хаос та безпорядок.

На Балкані, на невеликім просторі живуть численні народи ріжних вір: румуни, болгари, альбанці, турки, греки, серби з такими відмінами як хорвати, словінці, чорногорці, македонці, босняки і т. д. Всі ці народи так глибоко поділені між собою релігійно, культурно, расово й політично, що неможливо їх звести до спільної мови.

У стані напруження і „балканізації" находиться тепер Румунія. Ця країна потерпіла в останнім часі „національну катастрофу", бо протягом кількох тижнів втратила Буковину й Басарабію на користь Москви, а Трансильванію на користь Мадярщини. До того треба ще додати те, що край є властиво в руках німецької армії.

На днях вибухло кріваве повстання, спричинене лівим крилом Залізної Ґвардії, на чолі з віце-премієром Горія Сіма. Чи може ішло тут про проти-німецьке повстання? Ледви, бо хоч деякі відомости вказувалиб на те, що ворохобники були проти німецької „протекції", проте ні один німець не впав з руки Залізної Ґвардії, а гинули самі румуни, цивільні й вояки, як теж жиди.

Звичайно, не маючи даних фактів під рукою, тяжко судити, про що ходило. Однак, вже факти вказують на те, що таке діється звичайно там, де політика стає горлорізством і розбоєм. А таке було в Румунії. Годі вірити, щоб горстка запаленців думала прогнати німців. Бо якби так думала, то булаб стріляла самих німців, а не звернула вістря ненависти проти тих своїх партійних товаришів, з якими та горстка спільно боролася проти режіму Карла та його фаворитів.

В цьому саме лежить і траґедія таких держав як Румунія та їй подібні. Можна згори сподіватися, що таке „повстання" Залізної Ґвардії, якщо не було інспіроване німцями, то певно не було їм на шкоду. Бо окупантові іде звичайно про це, щоб в підбитому краю знищити здоровий і найкращий елемент, щоб могти тоді легко панувати. Так зробили німці в Україні в 1918 році, коли розброїли Січових Стрільців. Це саме вчинили вони в Бельґії, в 1914 році, фаворизуючи фляманд-ця Брумса, якой одинокий накликував до льояльности до окупанта.

Братовбивчу боротьбу в Румунії в часі, коли край маломщо не цілковито в руках чужинця, треба розуміти як вислід цілковитого морального розкладу. Події з Залізною Ґвардією такі, що є доброю наукою для тих, що хочуть з таких подій чогось вчитись. Випадки в Румунії можуть навчити багато і тих, що будуть будувати незалежну Україну. Вони мають нагоду тепер пізнати, до чого доводить засліплена ненависть і нерозвага, нездисциплінованість та отаманія, що наплоджує цілу купу ріжних самолюбів-вожденят.

Події в Румунії вказують на розклад цілої нації. Це, що там діється, це не революція, це „македонщина", получена з американським ґенстеризмом, як вислід занепаду національної етики та карности.

„СПІЛЬНИЙ ҐРУНТ"

III.

Традиції нової іміґрації.

Очевидно культурні традиції так званої нової іміґрації цікавіші від культурних традицій старої іміґрації вже хочби тому, що вони багато ріжнородніші.

Зараз у першому зошиті (за осінь 1940.) „Common Ground" помістив досить широко відому статтю звісного американського критика й історика літератури, Вен Вик Брукса, про українського поета Тараса Шевченка. Стаття замітна вже самими зовнішними умовинами: ось перед нами представник старої іміґрації, зацікавлений культурними традиціями народу, що є одним з останніх пришельців до Нового Світу. Не дивлячися на дрібні неточности, стаття має й велику внутрішню вартість як доказ того, як боротьба одної людини проти переважаючих труднощів захоплює найглибші почування всякої іншої вартісної людини. З огляду на те, що ця стаття від часу її першої появи (ще в покійному нині журналі „Фрімен" у 1921 році) була багато разів повторювана в ріжних українських виданнях по анґлійськи, можна читача відослати до неї самої.

Самозрозуміло, українці не одинокі, які звертають увагу своїми культурними традиціями.

Джордж Стіфенсон, професор історії в Мінесотському університеті, малює культурне приноровлення шведських іміґрантів. Для шведів Америка це „земля обітована", це те, що для жидів, мандруючих по пустині, був Канаан. І справді тут вони найшли добробут, а передовсім нагоду піднятися з низького суспільного стану на найвижчий. І багатьох з них використало нагоду вповні.

Як саме уявляє собі Америку швед до приходу до Америки? „Комон Ґравнд" подає переклад шведської баляди про Америку, в котрій Америка описана як країна, де яблінки родять овочі, солодкі як мід, де дівчата гарні, як ляльки, де на полях ростуть доляри, де замісць дощу падуть печені качки, кури й гуси, і падуть на стіл уже з ножем, заткненим у них. І сонце там ніколи не заходить, і кожне серце вічно радується і т. д.

Льоля Кінель малює, що значить американізація для польки, передовсім як вона погодила з горячим патріотичним чувством для Польщі приняття американського громадянства. Каже вона, що вона зрозуміла, яка велика переміна зайшла в ній самій, коли раз піймала себе на тім, як вона в розмові з батьком говорила про поляків „ви", про Европу „вони", а про Америку „ми", а ще більше, коли вона стратила традиційне польське ділення людей, людей на вищиж і нижчих.

У тругому зошиті цього журналу Милдред Е. Бавшер, роджена в Америці дочка чешки, подруженої з німцем, дає живий образ родженої в Америці дитини, котра хоче відгадати культурні традиції своїх родичів, котрі справи якслід несвідомі й цих традицій дитині вдачно представити не можуть.

Стоян Прібіцевіч, недавний іміґрант з Хорватії, автор прецікавої книжки про Балкан під наголовком „Світ без кінця", дає читачеві образ культурних традицій американських хорватів, змальовуючи велику традиційну постать хорватської селянської історії, Матіяса Ґубеца, що в 16. століттї підняв хорватських селян на повстання проти панів „за старо правдо". Багато перемог мав Ґубец над панами, та остаточно вони перемогли. У Загребі на публичній площі проголосили його пани на глум „хлопським королем", вкоронували металевою короною, розпеченою до білого, й посадили на престолі з горячого каміння. Але хорвати ще вірують, що він не згинув, але зо своїми ватажками дожидає слушного часу, щоби зірвати народ до боротьби за права, проти розділу на кляси, диктатури кляси.

Блянч Марґефка представляє нам образ чеських традицій, малюючи Колін, кольонію чехів у Луізіяні, де обдурені аґентами поселенці переміняли завзяттям і пильністю пустарі на цвитучі поля й городи.

Маємо там теж образ китайських впливів в Америці. І статтю про відношення між білими й чорними, і т. і.

Звісно не кожний пише статті. Дехто воліє писати оповідання. Дехто рисувати рисунок. Дехто лучить оповідання з рисунками.

(Кінець буде).

ЮЛІЯН ТАРНОВИЧ.

ІСТОРІЯ ЛЕМКІВЩИНИ

(5)

Колисанки:

Ей, а, я люлю мі, люлю —
Ой під дзелену дулю —
Ей, дуля ся розвиє
Ей дітину прикриє, і т. д.
Люляй же ми, люляй,
колишу я тебе,
А кет ти мі вснеш,
То я лише Тебе, і т. д.
Ой сину — мій сину,
я про тебе гину:
Ни во дни, ни в ночи,
ніґда не спочину...

Коломийка:

Иде козак берегами,
підківками креше.
За ним — за ним шварне
дівча, черешеньки несе.
Ей вишла я на гірку
повідам казаня,
Ей, пайби мі, мумуся —
винесла снідання і т. д.
А на наші салашині
сталася новина,
А юж наша Марусенька
породила сина і т. д.

Шумки:

Коб я била біду знала,
Не ишла заміж, лем гуляла.
Гоя-гоя, гоя-гоя
Головонькож бідна моя і т. д.

Козачок:

А Боже мій, Боже мій,
Де ся подів роскіш мій?
Дує вітер по росі,
Юж по моім роскоші.

Еміґраційні:

Ой, подме же ми подме,
си з мадярского краю,
А, бо на нас, Мадяри,
ей криво позираю (ть).
— В Гамерице, в сальоне,
в сальоне,
Пиють віно братове,
братове..
В старім краю, при обичаю,
Жена барз бідує, пізно
лігат, рано стає, діти
годує.
Пише листи до нього, до
мужа свойого:
Приїд мужу до дому, діти
плачут, видіти хотят няня
мойого.
Він їй так одписує, што уже
не приїде,
Бо го, доля глибока й дорога далека —
Спіткала — не Гамерика.

І саме ці місцеві пісні творять разом зі старими типову лемківську пісню, що своїми основами і підложжям належить до **одного всеукраїнського - матірного пісенного осередка. Творить з ним, зливається в одну українську пісенну культуру і тим самим і національну єдність.** Осередком правдиво-лемківської пісенної стариньої культури є безнеречно села: Висова, Ліщини, Маласків, Смереконець у Горличчині,*) знову Тарнавка, Вислочок, Полави в Римавівщині, Зидранова, Барвінок, Тилява в Дуклянщині, Милик к. Мушина.**)

Не даром то кажуть, що „українець співає цілий рік і цілий вік". Бо й справді, коли тільки уявимо собі цю безліч лемківських обрядових пісень, колядок, щедрівок, веснянок, весільних, обжинкових, купалових, рекрутських і звязаних з еміґрацією за Океан, або над Тису на жнива, то побачимо, що пісня оповила чарівним серпанком не тільки життя лемка від колиски до могили, але й обняла в свої рамена все минуле лемків і про лемківську окраїну, від давня до сьогодні.

У піснях дає лемко вислів усім проявам людського кохання, що все одушевлене, все дороге, опромінене найкращими поривами душі й серця, ніколи не звужується до змислової, тілесної жадоби. В душі лемка живе ніжне поетичне почування, яке виливається в сумовитій мрійливості. Своєрідне, незрівняне своїми лемківськими формами, мальовничістю й доцільністю — церковне будівництво, звязане й обняте в рямці гарних лемківських звичаїв та обичаїв, витворених у своєрідному гірському тихому середовищі — задержало лемків у спільноті з українським матірним пнем.

Глибока і тверда віра допомогла лемкам перетерпіти багато страхіття, пережити панщизняний гніт і використування, вона заохочувала до оборони та до боротьби. Тож до життя й тяжкої боротьби за своє існування в горах, лемко ставиться, як найкраще. Шукає в життю краси й радости та спромоги виявити свою окремішність. Битий тисячелітнім лихоліттям — лемко дещо приник і посумнів, але не потонув у безнадійній меляхолії; хоча часом замкнувся в собі й став недовірчивий та байдужий для справ будня, то при кожній нагоді, нерідко в горю та нещастю, стає перед нами, як людина із здоровим, деколи може зідливим гумором.

(Дальше буде).

*) Це на основі твердження Впр. о. декана Степана Кирнови, теперішнього пароха в Висивій, к. Горлиць.

**) Іван Бугера, Українське весілля на Лемківщині 1936 р.

КИТАЙ ПЕРЕМОЖЕ В 1941 Р.

ЧУНҐКІНҐ (Китай). — Заступник премієра Г. Г. Кунґ заповів, що надходяча весна буде зворотною точкою у теперішній китайсько - японській війні, як теж і в світових конфліктах. Кунґ заявив, що Китай, що бореться з Японією успішно вже 3 і пів року, в 1941 році віднесе остаточну і певну перемогу. Те, що розвязано Четверту Червону Армію, не мало політичного підкладу. Розвязано її тому, що вона ширила хаос і була перешкодою в обєднанню Китаю для боротьби з Японією.

З ДНЯ

РІЖНІ РОЗВЯЗКИ УКРАЇНСЬКОЇ СПРАВИ.

Українці - самостійники і прихильники українських визвольних змагань мають вже одну, неоспорну думку: український нарід мусить дістати свою незалежну державу. Зате не всі однаково думають, коли йде про питання, як, чи від кого вони ту державу дістануть? Чи розвязка має прийти ззовні, чи з середини, з верху, чи зо споду? Себто: чи українську державу мають створити тільки власними силами самі українці, чи при помочі інших, чи її мають створити чужі потуги, в імя якихось вищих засад справедливости, чи в імя таки їхніх власних інтересів?

„НОВИЙ ЛАД".

Чимало нині в світі говориться про „новий лад", який наступить по закінченні цеї війни. Німці говорять, що той лад буде справедливіший від попереднього, розуміючи „справедливість" по свойому, мовляв, у тім ладі панівну ролю відгрgraватиме німецька раса. Нацисти не криються з тим, тільки додають, що хоч твердші закони припадуть меншевартним, ненімецьким народам, то тих законів буде твердо додержуватись далекосягла німецька влада. Значить — хоч закони будуть нерівні, але вони всеодно будуть і всі люди, ті, що мають силу і ті, що без сили, мусітимуть їх придержуватись.

Друга сторона, Британська імперія, говорить, що з першу чергу треба знищити націстичного опира, який проповідує, що сила це закон. Знищивши цього опира можна буде подумати точніше про новий лад на світі. Державні мужі Британської імперії покликаються на свій минулий довгий рекорд, на свою стару політичну традицію і вказують, що вони не гнобили та не витереблювали інших народів, а всім давали нагоду до життя. Це є в природі Британської імперії. Тому можна з певністю покладатись, кажуть вони, що в будучім, коли виграє Британська імперія, вона далі придержуватисьме справедливих засад.

НАДІЇ УКРАЇНЦІВ.

Нема де правди діти, але українці, що живуть на рідних землях, як і ті, що на еміграції, є поділені щодо того, на кого рахувати, коли йде про розвязку української справи зверху: На Німеччину, чи на Британську імперію?

Страх перед германами глибоко закорінений в українців. Німців підсвідомо бояться навіть і ті українці, що ніби рахують на поміч німців, бо вони знають, що коли на шляху з „Дранґ нах Остен" стане самостійна Україна, проти неї звернуться німецькі удари. Але вони водночас бояться, що коли по вигрі Британської імперії малиб повернути всі старі „справедливі" засади, то українці знову залишаться без ніякої держави. Зновуж здецидовані прихильники Британської імперії говорять, що якби воно не було, краще буде, коли виграє Велика Британія, навіть колиб ті гарні кличі, які вона голосить, були лиш на половину щирі. Версайський договір це не англо-саксонський твір, тільки в першу чергу твір Франції.

Ті що так рахують, по правді не беруть в рахубу своїх власних сил, а навіть засаду власних сил відкидають як нереальну.

ВЛАСНІ СИЛИ.

З другого боку чимало серед нас є таких, які кажуть, що українці визволяться виключно тільки власними силами. Внутрішню політику — розуміючи під „внутрішньою політикою" творення своїх власних сил — радять вони ставити понад усе інше. Щобільше, вони навіть радять у теперішніх неясних для українців часах держатись осторонь всякої заграничної орієнтації і таку орієнтацію просто уважають національним „упідленням". „Як можна орієнтуватись на одну, чи другу сторону, коли ні одна з них не сказала, що думає з українцями робити?" — питають вони: „Це лиш рабське вислужування чужим, у тій сліпій і неоправданій надії, що тим вислужуванням виже- браємо якийсь охлап з панського стола", кажуть вони. Але, чи виграє що українська політика, коли цілий час стоятиме збоку?

ІНШИЙ ПІДХІД.

Відносно мало є таких, які казалиб, що розвязка українського питання прийде зверху і здолу, себто із загранциі і з власних сил. А такий підхід є найправильніший.

Нема сумніву, що по закінченні цеї війни таки прийде до іншого ладу в Европі. Нема сумніву, що в випадку вигри Британської імперії остання захоче справедливо розвязати українське питання. Справедлива розвязка буде в її інтересі, бо англьосаксонці в першу чергу є купецько-промисловий нарід, який потребує спокою. З ненавистю вони повертаються до війни і тоді стають добрими вояками. А спокій можна запровадити лиш на справедливих основах.

Але що таке справедливість? Якими мірами руководяться світові потуги, коли хочуть комусь виміряти повну справедливість? І коли вони уважають, що даний нарід справді терпить гнет наїзника і бажає власної держави? Отже тоді, коли той нарід дає організований спротив проти цього гнету і демонструє свою національну здібність до самостійного державного життя.

Українці давали чимало тих доказів. Але мусітимуть дати ще не один такий доказ в будучім. Тоді щойно можна буде рахувати на поміч заграниці.

Поміч зза границі є справа великої ваги. Так само велична ваги є справа власних сил. Ті два чинники не можна розділювати. А їх треба лучити в одне. Без чужої помочі і сприятливої міжнародньої конюнктури поневоленому народові дуже важко визволитись з ярма. З другого боку та поміч може прийти лиш тоді, коли поневолений нарід розпоряджає певною скількістю власних сил.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

З НАГОДИ СВЯТА В ЧЕСТЬ ОЛЬГИ БАСАРАБ.

Рік річно в місяці лютім жіночі організації в Америці влаштовували концерти чи то академії в річницю трагічної смерти Ольги Басараб. Треба надіятись, що і цього року наше жіноцтво не занехає цього свята, а по можности відсвяткує його так само врочисто як і попередніми роками. Звичайно бувало у нас, що такі свята це були звичайні концерти, ким часто бракувало відповідних сил до належитого виконання. Бо особливо в малих місцевостях як не брак солісток, то брак бесідниці, декляматорки і т. п. Ті, які такі свята влаштовують, повинні наперед обчислити свої сили і відповідно до тих сил влаштовувати свята: концерт, академію чи навіть маленькі товариські сходини. Тоді буде й моральний успіх і матеріяльно не буде втрати. З другої сторони наш загал, повинен такі свята поперти, і як треба хоч до певної міри їх виправдати. Коли мова про концерт, чи взагалі якесь поважне свято, то ми, які такі свята влаштовуємо, також повинніб з минулого дещо навчитись. Говорить хтось промову чи виголошує реферат чи декламацію, а ми ходимо собі поміж публикою і роздаємо якісь летючки, ковертки чи Бог зна що. Такою поведінкою показуємо, що самі тим концертом не цікавимось, та ще перешкаджаємо іншим. Коли у нас є до роздачі ковертки чи летючки, то на це є перерва і тоді такі справи треба полагоджувати.

Ще є щось, чого нам треба вже раз навчитись і то конечно. Як знаємо, всі наші концерти чи академії кінчаться гимнами. Як це немило вражає наше ухо, коли з одної сторони жінки співають „і покажем, що ми сестри", а з другої сторони чоловіки „і покажем, що ми браття з козацького роду".Хто чував таке, щоб в одним і тім самім гимні були двояки слова! Цей, хто таку зміну запроваджує, не здає собі видко справи, що гимн це святість народу і ніхто самовільно жадної в нім зміни робити не сміє. Буває у нас таке, що по скінченні гимну публика бє браво. Дивно це виглядає, коли бемо браво сами собі! А друге і найважніше це те, що співанням гимну висказуємо наші найсвятіші почування і одушевлення. Ми не співаємо гимну для написів і оплесків!

Цих кілька завваг підношу на підставі мойого особистого спостереження. Думаю, що з ним погодиться кожний, що хоче, щоб наші свята виглядали врочисто й культурно.

Марія-Демидчук.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Від. 361 У. Н. Союзу, Ню Йорк, Н. Й. — У звіті з річних зборів Відділу мають бути подані як секретарі зборів: Осип Чемеринський і Дмитро Вітошняк.

М. С., Бруклин, Н. Й. — Надійшло запізно. Надсилайте такі повідомлення вчасно.

В. Н., Дірборн, Міш. — Ми мусимо мати в редакції оригінальний лист, особливо, коли іде про вісти зо Совєтів. По перечитанню відсилаємо такі листи на домагання назад. То тяжко, щоб звичайною дорогою могли наші люди написати правду, бо бояться переслідувань, що цілком зрозуміле. Та проте, як знаємо, вони пробують подати хоч трохи правди через ріжні описи, що не тяжко догадатись, що під тим розуміють. Можемо оголосити так, що не згадаємо ні за того, що писав, ні за того, що одержав. Але оригінал листа мусимо мати в руках.

Г. Б., Бруклин, Н. Й. — Ваші конвенційні проекти дуже добрі, але згідно з ухвалою останньої Конвенції У. Н. Союзу вони повинні бути ухвалені на мітінгу відділу, а потім відіслати до Статутової Комісії, від якої „Свобода" одержуватиме проекти до поміщення в газеті.

Г. Д. — Завваги в справі вибору делеґатів доводять тільки до ріжних негодувань і непотрібних толків, що можуть шкодити організації. Тому краще їх не друкувати. Хай у відділах такі недомагання вирівнують самі члени і пробують їх усунути при помочі розумних арґументів і розваги.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ФИЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

Традиційне Свято Героїв.

Дня 29-го грудня м. р. у Филядельфії, Па., відбулося традиційне Свято Героїв. Свято отворив голова, С. Мілян, голова від. 12. ОДВУ, що влаштовував свято, взиваючи присутніх до повстання з місць в пошану поляглим Героям. Потім короткими словами пояснив ціль свята. Підкреслюючи геройчні подвиги української нації, сказав ще таке: В першу чергу мусимо бути вдячні нашій прибраній батьківщині-Америці, що своїми свободолюбними законами дозволяє нам зійтись і спільно віддати пошану тим, що віддали своє життя за волю України.

Відтак аматорський гурток при згаданім відділі відограв історичну драму в 3-ох діях „Ой Морозе, Морозенку". Режісерував п. Митро Пасічник. Аматори вивязались незле.

Опісля виголосив святочну промову О. Н. Грановський, що говорив про ті чинники, які стараються гальмувати визвольні змагання української нації. Казав, що українська справа мусить вирінути на денне світло, бо є в інтересі держав світа, щоб на сході Европи повстала Вільна Соборна Україна.

Відтак виступив молодечий Козацький Хор під диригентурою п. Степана Савчука, котрий відспівав кілька патріотичних пісень, за що публика нагородила його рясними оплесками, та змусила відспівати ще дві пісні на додаток.

Кінцеве слово виголосив п. Теодор Свистун, що скритикував тих наших „крикучих політиків", що шкодять українській визвольній справі, як теж візвав присутних зложити жертви на інформативну акцію. Переведена збірка принесла 39 долярів і 25 центів.

Жертвували по доляру: п-ні Свистун, Чавс, Шевчук, Іванковський, Пісецька, Довгань, Смелян, [illegible], Гайдак, Бурак, Л. Сарабун, А. Горохівський, І. Затонський, Хмелик, Д. Матіїшин, Карбівник, Рутецька, М. Волошанський, С. Мілян; по 50 центів: Д. Коник, В. Даньківський, пані Вовк, Федина, Клибан, Корач, Грицько, Вітошинський. Решта не подали своїх імен і дрібними датками. Свято закінчено відспіванням українського і американського гимнів.

По святі відбулась маленька гостина. Підчас гостини промовляли проф. Грановський, проф. Гайдак і п. Т. Свистун. Бесідники у своїх промовах звертались головно до молоді.

Василь Вітошинський.

ЧИ Є ТАКІ МІСЦЯ НА ЗЕМЛІ, ДЕ НІКОЛИ НЕ БУЛО ДОЩУ?

Німецький метеорольоґ (погодознавець) Гельман гадає, що таких місць, деб ніколи не було дощу, немає. Не так давно вважали, що в одній із найсухіших місцевостей земної кулі, саме в Африці, в долині Нілю, вище за Ассуан, дощів ніколи не буває. Колиж почали там робити правильні метеорольоґічні спостереження, то виявилось, що це неправда. Хоч і маленькі, і дуже рідко, проте в осені тут дощі перепадають. Це однак практичного значіння не має й такі дощі малощо ріжняться від бездощівя. В іншому місці, в східній долині Хальфа в Арабії, впродовж 10-ти років трапилось тільки 22 дні з дощами, при чім ті „дощі" так мало давали води в дощомір, цебто прилад, при помочі якого міряється кількість дощевих опадів, що їх годі було навіть виміряти.

По узбережжях Чіле та Перу, в Каліфорнії, в Південно Західній Африці, та в пустинях Австралії іноді кілька років під ряд надуть такі малі дощі, що їх прямо годі зміряти і тільки в ряди-годи довга посуха вривається коротко, але сильною зливою.

Мандрівники, що відвідали пустелю Атака в Південній Америці, гадають, що взагалі замітніших дощів по деяких частинах цієї пустелі не було сотнями років. Познаходжувані там трупи перших еспанських золотошукачів збереглись, як висхлі мумії (мощі), пролежавши там понад 400 років.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

ВІДКРИВАЄ СЕНАТ. Віцепрезидент Волес відкриває засідання сенату. У нього в руці маленький молоток зо слонової кости без ручки.

ШВАЙЦАРІЯ ХОЧЕ ПРОВІРИТИ

БЕРН (Швайцарія). — Швайцарське міністерство преси хоче перевести слідство в справі донесень з Білгороду про розрухи в Італії. При слідстві будуть представники американського й італійського посольства. Від того, що виявить слідство, залежатиме, чи американець Вистон Бурдет буде міг продовжати свою інформативну працю в Білгороді.

КУПЦІ ЗА ПОМІЧ АНГЛІЇ

Американський фінансіст Томас Лямонт перед 600 американськими чільними купцями заявив, що американське купецтво мусить всіма силами піддержати Англію, бо програна Англії потягне засобою велику небезпеку для самої Америки.

СКІЛЬКИ ДОЩУ ПАДЕ КОЖНОГО ДНЯ НА ЗЕМЛЮ?

Учені обчислили, що кожного дня випадає на всій землі стільки дощів, що їхньою водою можнаб виповнити збірник о поверхні одної тисячі квадратових кільометрів, глибокий понад три метри. Довжина одного боку квадрата, такого збірника малаб близько 32 кільометри, вся вода важилаб три мільйони мільйонів тон. (3,000,000,000,000).

ВИСОКА ЗАПЛАТА. Цей бейзболовий грач, Луис (Бобо) Нюсом буде діставати за свою гру річно $35,000.

ЗАЧАЛИ ЗНОВУ БОМБАРДУВАТИ АНГЛІЮ

Виглядає, що минула „передишка" і німці зачали знову налети на Британію па давню скалю. Лондон був атакований за дня чотирма наворотами. Теж доносять з ріжних інших місць про німецькі бомбардування, але ніхто не зазначує, що німці нанесли шкоду.

СМЕРТЬ УТІКАЧА ПЕРЕД ВІЙСЬКОВОЮ СЛУЖБОЮ. — У шпиталі в Понтіяку, Ілінойс, лежить 22-літній Ернест Ейсли, що не хотів зголоситися до військової служби, а коли урядники прийшли його арештувати, разом з батьком опирався арештові. Ранений три рази він по короткім лежанні в шпиталі помер.

КАНОНІЧНА ВІЗИТАЦІЯ ЛЕМКІВЩИНИ

Канонічні візитації українських греко-католицьких парохій, що їх кожного літа переводили українські Владики, залишили все незабутні спомини серед народу. Особливо незатерті враження викликувала кожна канонічна візитація Митрополита Андрія. Хоч уже минало 40 літ від величавої візитації Гуцульщини, переведеної Митрополитом, та ще й доси гуцулія згадує її, як небуденну подію. Мабуть до смерти не забудуть українці Скалатщини недокінчену візитацію, що її почав був переводити єп. Бучко. Польські улани заатакували тоді шаблями й списами українські бандерії, здирали національні одяги, нагадуючи сцени з „Огнем і мечем" Сєнкевича... Лемківщина діждалася вкінці першої канонічної візитації після війни. Вона розпочалася у першому тижні листопада. Спершу ген. вікарій о. Олександер Малиновський прибув до міста Ясла зі своїм секретарем о. М. Думанським. Опісля з Ясла виїхав о. ген. вікарій Малиновський до Волі Цеглинської. Перед прегарною, стилево-лемківською церковцею, побудованою ще 1776 р., зібралися численні вірні і члени Братства Матері Божої Неуст. Помочі зі своїм о. парохом Володимиром Худиком, щоб привітати достойного гостя. Після церковної візитації о. ґен. вікарій оглянув українську школу, де вчиться 60 дітей під упр. В. Тиханича, кооперативу „Згода", що під проводом о. пароха має вже 76 членів. Відтак о. Візитатор відвідав дочернє село Фолюш, 2 км. на південь, що має понад 800 гр.-кат. українців! На жаль, це чисто українське село ще досі не має своєї церкви. О. ген. вікарій відвідав у Фолюші 2-кл. українську школу, в якій вчиться тепер 115 українських дітей під упр. М. Зібія та уч. Евг. Лесиківної. Кооператива „Єдність" має понад 100 членів. В Перегримі вийшли на стрічу о. Візитаторові о. парох Маріян Мишковський з учительством, шкільною дітворою, та вірними. Діти мали в руках жовто-блакитні рапорці. Дитячий привіт викликав зворушливий настрій, що тривав увесь час візитації. В Перегримі є Братство Преч. Діви Марії, 3 кл. школа, де під упр. А. Лісового та учит. вчиться 180 українських дітей. В. Петрукової й К. Пруцівної Секція Молоді, що має 250 членів, працює під проводом інсп. М. Гамули. Кооператива „Єдність" має 78 членів. Перегримка з присілками Клопітниця й Гута має около 1,500 греко-католиків. Ще недавно Перегримка була остоєю русофільства й сектаньства, але завдяки жертвенній праці місцевих діячів Перегримка доходить до щораз кращих осягів у всіх ділянках релігійно-національного життя. Дальше відвідав о. ген. Вікарій Мисцову. На стрічу вийшли вірні під проводом о. пароха Степана Шалаша. Шкільна дітвора з національними прапорцями вітала о. Візитатора. Маленька дівчинка передала замісць квітів — запевнення любови дитячих сердець до Церкви і Батьківщини. Підчас візитації виявилося, що в Мисцовій є ще багато дечого зробити. До школи ходить малощо більше, як 100 дітей, хоч повинно ходити їх 250. Місцева кооператива „Селянський Труд" має понад 200 членів. Культурно-освітнє життя ще не наладнане. Мисцова була колись одним з осередків комуни на Лемківщині, тому потребує тепер дбайливої опіки й ревних народніх діячів. Чергове село, яке відвідав о. ген. Вікарій, це була Гирова, що була тереном завзятої релігійної боротьби. У 1927 р. частина місцевих парохіян далася збаламутити. Велику стійкість у вірі батьків виявив місцевий парохіянин Марко Глова, що не зважаючи на переслідування, знущання й побої залишився при греко-католицькій вірі. Зате заслужено дістав він високе відзначення „Про Еклезія ет Понтіфіце". В гирівській церкві є старовинна чудотворна ікона Божої Матері, про яку оповідають гарні легенди. Гирівський душпастир о. Петро Білинський працює ревно над біля 200 вірними. Навіть православні приходять до греко-католицької церкви молитися. В місцевій українській школі під упр. Петра Гаруха та його дружини Евгенії вчиться 85 українських дітей, в тому 28 греко-католицьких. Недавно оснували тут кооперативу „Єдність", що має 46 членів. З Гирової поїхав о. ген. Вікарій до Мшаної. Тут шалів польський терор так, що о. парох Сальо ледви спас своє життя. На виразне домагання польської поліції мусів о. Сальо забратися з Мшаної. Греко-кат. церкву обікрали невідомі людці. Навіть дзвіницю обікрали та забрали дзвони. У понищеній та ограбленій греко-католицькій церкві відправив о. Візитатор молебен. У Мшаній є 2 кл. українська школа під упр. Я. Шкварківної, де вчиться 120 дітей. При вїзді до Тиляви привітав о. Генерального Вікарія радісний гомін мельодійних дзвонів. Перед тилявською церквою видніла триюмфальна брама, прикрашена церковними й національними лентами, а біля неї громада наших вірних зі своїми душпастирями. Від громадян привітали достойного гостя Ілько Дідушевський і Ганна Юровська, передаючи йому українським стародавнім звичаєм хліб і сіль. Потім теплими словами промовив місцевий о. парох Григорій Мисак Ч. Н. Ізб. (редемпторист). Крім о. пароха є ще в Тиляві два редемптористи: місіонар о. Микола Якимович та брат Климентій. Після Богослуження та проповіді о. Візитатор говорив з дітьми і вірними в церкві. В Тиляві є 2 кл. українська школа, де вчиться понад 150 дітей. На жаль, управитель школи вороже настроєний до українства. Організація культурно-освітнього й господарського життя натрапляє на труднощі. Це наслідки русофільства, що мало в Тиляві свій осідок. Понад 30 господарів, і то найзаможніших, покинуло село та вимандрувало на схід. Канонічна візитація Терстяної відбулася саме на „кермиш" (празник), у день св. Димитрія. Здалека видніла триюмфальна брама, прибрана зеленю й національними прапорами. У брамі з братством очікував о. Візитатора 78-літній дід Михайло Гулик, що в Тирстяні залишився символом заборола й оборонця української греко-кат. церкви. Він промовив до о. ген. Вікарія: „Вітаємо Вас, Владико, у нашій Терстяні хлібом і солев і барз лем тішимися жести нас одвиділи. Барз багато нас не є, але хочеми лем вмирати в той Церкви, штосмиси лем хрестили. Хочеми молитися і мати собі ту церкву, где лем молилися родичі наші". Підчас Служби Божої, що її відслужив о. Візитатор, співав гарно хор з Завадки Романівської. У своїй проповіді подякував о. Візитатор зокрема старенькому Гуликові за його витривалість, відданість і довголітні труди на славу Божу, добро греко-католицької церкви й українського народу. Приявним тиснулися в очі сльози. Побажавши терстянам дальших успіхів у праці, о. Візитатор з о. М. Думанським відїхав до Дуклі. В Терстяні є 2 кл. українська школа, до якої ходить біля 120 дітей. До Дуклі прибув о. Візитатор в 5 год. вечором. В українській каплиці у великій салі магістрату зібралася вся численна українська інтелігенція та молодь українського інтернату. Під звуки многолїття ввійшов до молитовниці о. ген. Вікарій і відслужив молебен до Пречистої Діви Марії. Співав гарно хор юнаків. Після молебну о. Візитатор виголосив глибоко придуману проповідь, що викликала сильне враження, головно серед юнаків, до яких промовив о. Візитатор в теплих словах, закликаючи їх служити найвищим ідеалам. Опісля голова Делеґатури УДК в Дуклі, д-р Андрій Козак, приймав о. Візитатора чаєм. Дальше о. Візитатор відвідав інтернат при українській школі. В ньому є 32 дітей з поблизьких сіл, що під проводом студ. Яр. Костишина виростають на корисних громадян. В Дуклі українське громадянство добре зорганізоване, має вже гарні осяги в усіх ділянках національного життя. Це заслуга виключно жертвенної праці провидних українських діячів Дуклі. Так виглядав початок канонічної візитації Лемківщини, що її почав переводити в листопаді ц. р. Ген. Вікарій о. Олександер Малиновський. Вже перші її дні виявили велике привязання лемків до своєї прадідної віри.

ЧЕМПІОН. Перський кіт, котрого признано чемпіоном на виставі котів в Атлантик Сіті.

СКІЛЬКИ ВАРТА ЙОГО ПРАЦЯ ДЛЯ ГРОМАДЯНСТВА?—Баб Фелер, 22-літній фармер, підписує з зарядцями бейсболевої спілки „Клівленд Індієнс" контракт, на основі котрого він має грати в цьому сезоні як „пичер" за оплатою 30,000 долярів.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

БІНҐГЕМТОН, Н. Й. — Місячні збори Тов. Запорожська Січ, від. 21., відбудуться в неділю, 2. лютого, в годині 2. пополудні в гали Укр. Ґром. Дому. Проситься всіх членів прийти на означений час, бо є ріжні справи до рішення. Важніще, що буде вибір делегата на XX. звичайну конвенцію У. Н. Союзу. — В. Клим, предс.; Н. Чубіняк, кас.; Т. Смик, секр.

МАЙНЕРСВІЛ, ПА. — Мітінґ Бр. св. О. Николая, від. 78., відбудеться 2. лютого в гали церковній зараз по Службі Божій. Кожний член, має явитися і заплатити своє місячне. Члени мають платити більше на мітинґу а не по мітинґу, щоби не збирати цілий місяць по гавзах. Тепер буде вибір делегата на конвенцію У. Н. Союзу. Отож, щоби члени зійшлися на мітинг і вибрали кого хочуть, щоби потім не нарікали оден на другого — Уряд: Олекса Паламар, предс.; Стефан Кіцьо, касієр; Михайло Шайняк, секретар.

ШІКАҐО, ІЛЛ. — Місячні збори від. 301., ім. Дмитра Вітовського, відбудуться в неділю, 2. лютого, в Парохіяльній гали, 1944 В. Ірі ул., зараз по Службі Божій. Проситься всіх членів прийти на ці збори. Ті члени, що довгують ще за минулий рік якщо не зголосяться на ці збори і не заплатять, будуть суспендовані. — За уряд: І. Медзяк, пред.; К. Ґавлічинський, касієр; М. Горний, секр.

ГАМІЛТОН, ОНТ. На річних зборах Тов. ім. С. Петлюри, від. 458., які відбулися 5. січня, в домівці Української Стрілецької Громади, 746 Бартон ул., заряд нашого відділу здав звіт зо своєї праці, котрий члени приняли без змін. На 1941. рік вибрано новий уряд з наступних членів: Микола Цудний, голова; Михайло Сенюк, фін. секр.; Степан Горяк, кас.; контр. комісія: Володимир Підсадний, Теодор Шегда і пані Анна Ольхова. Збори рішили, що новo вибраний заряд має побільшити свою працю ділання вдвоє, на що члени прийдуть з поміччю, так, щоби наш відділ побільшився в двоє або втроє. Тоді буде в нас дійсна братерська праця і любов, а головний уряд буде вдоволений з нашої праці. Збори закінчено відспіванням українського гимну. — Микола Ольховий, предс. зборів; М. Сенюк, секр.

ROUYN, QUEBEC. Річні збори членів відділу 443. відбулися в неділю, 15. грудня, в год. 2:30 пополудні, в салі Укр. Просв. Товариства, 102 Багтов Стр. Збори відкрив був. предс. гр. Ст. Корчовський. Секр. гр. Гренюх відчитав протокол з минулих річних зборів і дав звіт про діяльність місцевого відділу в протязі цілого року. За цілий рік придбали 20 членів дорослих і 8 дітей. Мали ми всіх на лісті 45 членів, з того 7 виїхало до інших місцевостей, 5 суспендовано, а осталось у відділі 33 члени, а то 25 дорослих і 8 дітей. До заряду на 1941. рік ввійшли: предс. гр. М. Ставичний, рек. секр. А. Гренюх, кас. П. Ковалишин, до контр. комісії: Дмитро Вовк, М. Калавур, Іван Уруський; огл. хорих: І. Бонсіон, Д. Балан, Ю. Непий. Заряд звертається до всіх українців в Норанда Роян, щоб хто бажав забезпечити себе і свою родину в У. Н. Союзу, то хай звертається до нового заряду. — М. Ставичний, предс.; А. Гренюх, рек. секр.; Петро Ковалишин, кас.

ПІДПИРАЙТЕ СВОЇХ БИЗНЕСМЕНІВ.

ТАРЗАН, ч. 214. Небезпечний сміх.

В той час, коли Тарзан шукав за дівчиною, вона, в приступі непрозважного зухвальства почала докукулювати ріжними вчинками своїм ворогам.

Зачувши голоси виправи, вона вискочила на дерево і звідтам добре завважила Баскома Шарпа та його наемників.

Зо злобним наміром вона пустила стрілу до Шарпа, та не щоб його вбити, тільки, щоб прошити нею йому шолом. Всі з цього остовпіли.

Дивлячись на їх остовпіння, Тарзеля не здержалась і вибухла сміхом. Сміх пройшов крізь нетри і зрадив її положення.